

IX. Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus.

Kansankirjaston ja lukusalin hallituksen Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodelta 1904 on, lukuunottamatta jälempänä esitettäviä tauluja, sisällykseltään seuraava:

Kirjastojen
aukipitäminen.

„*Päälaitoksessa*, Rikhardinkadun n:o 3:ssa on kirjasto 1904 vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä, paitsi pitkäperjantaina (huhtikuun 1 p.), jouluaattona ja joulupäivänä, kesäkuun 1 p:stä—15 p:ään, jolloin kirjavaraston tarkastus toimitettiin, sekä kesäkuun 16 p:stä—elokuun 31 p:ään, jolloin kirjastoa, kuten tavallisesti kesäsin, pidettiin avoinna ainoastaan maanantaisin, keskiviikkosin ja lauantaisin. Jokapäiväinen lainausaika on ollut sama kuin edellisinä vuosina: arkipäivinä kirjaston ruotsalaisella osastolla k:lo 1—3 sekä 5—8 i. p., suomalaisella osastolla k:lo 5—8 i. p., sunnuntaisin ja arkipäivinä k:lo 4—7 i. p. Kaikkiaan pidettiin kirjastoa vuoden kuluessa avoinna 304 päivää, vastaten v. 1903 314 päivää.

Sörnäisten haaraosastossa on kirjasto tammik.—toukok. sekä syysk.—jouluk. ollut yleisön käytettävänä k:lo 6—9 i. p. kaikkina arkipäivinä paitsi keskiviikkoisin, sekä sunnuntaisin ja pyhäpäivinä k:lo 4—7 i. p., kesäkuun 1—15 p. oli kirjasto suljettuna silloin toimitetun kirjavaraston tarkastuksen johdosta ja kesäkuun 16 p:stä elokuun 31 p:ään pidettiin se kuten kesäsin tavallisesti avoinna ainoastaan tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin k:lo 6—9 i. p. Suljettuna oli kirjasto myös pitkäperjantaina, juhannusaattona (torstaina), jouluaattona ja joulupäivänä. Lainauspäiviä oli vuoden kuluessa 265 (edellisenä vuonna 269).

Töölön haaraosastossa on kirjastoa pidetty auki samoina päivinä kuin päälaitoksessa, kesäaikaan (kesäk. 8 p:stä elok. 31 p:ään) kuitenkin ainoastaan keskiviikkoisin ja lauantaisin, kesäkuun 1—7 p. oli kirjasto suljettuna tarkastuksen takia. Lainausaika oli koko vuoden sama: k:lo 5—7 i. p. Lainauspäiviä vuoden kuluessa oli 296 (vuonna 1903: 295).

Lainausliike.

Kirjalainojen lukumäärässä havaitaan vuonna 1904 päälaitoksessa melkoinen vähennys, edelliseen vuoteen verrattuna; haaraosastoissa sitä vastoin joltinenkin enennys. Kuten edellisessä kertomuksessa huomautettiin, tapahtui pääkirjastossa 1903 vuoden jälkimäisellä puoliskolla taan-

tumus edellisten vuosien suhdattoman vahvassa lainausliikkeessä; ja tämä taantumus on ollut havaittavana koko 1904 vuoden kuluessa, kuitenkin vuoden lopulla melkoista vähemmässä määrässä. Päälaitoksessa annettiin vuoden kuluessa 111,275 lainaa, 120,450 vastaan v. 1903; Sörnäisten haaraosastossa 18,817 lainaa, 17,722 vastaan v. 1903, sekä Töölön haaraosastossa 3,017 lainaa, 2,250 vastaan v. 1903. Yhteensä nousi lainojen luku kaikissa laitoksissa 133,109:ään 140,422 vastaan v. 1903. Keskimäärin oli lainoja lainauspäivää kohti päälaitoksessa 366, Sörnäisten haaraosastossa 71, Töölön haaraosastossa 10, yhteensä 447; vastaavat luvut vuodelta 1903 ovat: 383; 66; 8; 457. — Lainoista maksettiin pääkirjastossa 72,342 (1903: 77,772) aina kerrallaan, kun taas 36,012 (1903: 39,307) annettiin puolenvuoden tilauksesta ja 2,921 (1903: 3,371) kuukausitilauksesta; Sörnäisten haaraosastossa annettiin 13,286 (1903: 12,597) kerralta maksettavaa lainaa, 4,940 (1903: 4,627) puolenvuoden tilauksesta ja 591 (1903: 498) kuukausitilauksesta; Töölön haaraosastossa 2,472 (1903: 2,047) kerralta maksettavaa lainaa, 419 (1903: 189) puolenvuoden ja 126 (1903: 14) kuukausitilauksesta; kaikkiaan maksettiin siten kaikissa kolmessa laitoksessa 88,100 (1903: 92,416) lainaa kerralta, 41,371 (1903: 44,123) lainaa annettiin puolen vuoden ja 3,638 (1903: 3,883) kuukausitilauksesta. — Lainatuista kirjoista oli: pääkirjastossa 69,614 (62,56 %) ruotsalaisia ja 41,661 (37,44 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 5,863 (31,16 %) ruotsalaisia ja 12,954 (68,84 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 1,541 (51,08 %) ruotsalaisia ja 1,476 (48,92 %) suomalaisia; yhteensä 77,018 (57,86 %) ruotsalaisia ja 56,091 (42,14 %) suomalaisia. Vastaavat luvut vuodelta 1903 olivat: pääkirjastossa 78,426 (65,11 %) ruotsalaisia ja 42,024 (34,89 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 5,831 (32,90 %) ruotsalaisia ja 11,891 (67,10 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 1,418 (63,02 %) ruotsalaisia ja 832 (36,98 %) suomalaisia; yhteensä 85,675 (61,01 %) ruotsalaisia ja 54,747 (38,99 %) suomalaisia. Seikkaperäisiä tilastollisia tauluja lainauksesta seuraa tämän kertomuksen mukana.

Pääkirjastosta vuonna 1904 annetuista lainoista ei 75 vielä ole tuotu takaisin, nimittäin: tammikuulta 2, helmikuulta 2, maaliskuulta 6, huhtikuulta 13, toukokuulta 15, kesäkuulta 2, heinäkuulta 9, elokuulta 2, syyskuulta 3, lokakuulta 11, marraskuulta 1 ja joulukuulta 9. Sörnäisten haaraosastosta annetuista lainoista on 7 takaisintuomatta, nimittäin helmikuulta 1, toukokuulta 3, syyskuulta 1 ja joulukuulta 2; Töölön haaraosastossa on takaisinsaamatta 6 lainaa, nimittäin helmikuulta 1, huhtikuulta 2, toukokuulta 2 ja syyskuulta 1. Yhteensä on takaisintuomattomia lainoja 88.

Kirjavaraston
muutokset.

Kirjavaraston muutokset vuonna 1904 näkyvät seuraavasta taulusta:

O s a s t o	N i d o k s i a				
	Tamm. 1 p:nä 1904	Poistettuja 1904	Saatuja 1904	Lisäys 1904	Tamm. 1 p:nä 1905
Ruotsalainen	19,808	427	1,625	1,198	21,006
Suomalainen	12,795	398	1,057	659	13,454
Yhteensä	32,603	825	2,682	1,857	34,460

Lahjoja

Lahjoja on laitos saanut lääkintöneuvoksetar L. Florinilta ja kamreeri V. Jacobsonilta.

Luettelot.

Painosta on vuonna 1904 julaistu ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo, käsittävä vuonna 1903 päälaitokseen hankitut kirjat sekä ruotsalainen ja suomalainen luettelo Töölön haaraosaston kirjavarastosta 1904 vuoden alussa.

Tulot.

Tulot kirjaston lainausliikkeestä ovat olleet seuraavat:

K u u k a u s i	Pääkirjas- tossa		Sörnäisten haaraosas- tossa		Töölön haaraosas- tossa		Yhteensä	
	<i>Smc.</i>	<i>nm.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nm.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nm.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nm.</i>
Tammikuu	701	—	116	70	23	20	840	90
Helmikuu	600	40	92	10	15	50	708	—
Maaliskuu	643	85	110	70	17	40	771	95
Huhtikuu	586	95	87	55	22	05	696	55
Toukokuu	497	85	74	35	10	50	582	70
Kesäkuu	190	90	35	45	5	45	231	80
Heinäkuu	339	70	69	25	5	90	414	85
Elokuu	347	05	59	80	5	45	412	30
Syyskuu	570	85	70	70	12	65	654	20
Lokakuu	667	—	96	50	16	85	780	35
Marraskuu	617	85	92	25	15	75	725	85
Joulukuu	616	55	101	25	21	25	739	05
Yhteensä	6,379	95	1,006	60	171	95	7,558	50

Nämä määrät jakautuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjas- tossa			Sörnäisten haaraosastossa			Töölön haaraosastossa			Yhteensä		
	Luku	Smk.	pää	Luku	Smk.	pää	Luku	Smk.	pää	Luku	Smk.	pää
Kertalainoja à 5 p.	72,342	3,617	10	13,286	664	30	2,472	123	60	88,100	4,405	—
Puolenvuoden tilaukset à 1 mk	1,116	1,116	—	136	136	—	19	19	—	1,271	1,271	—
Kuukausitilaukset à 25 p.	337	84	25	80	20	—	11	2	75	428	107	—
Sakot à 50 p.	2,099	1,049	50	216	108	—	28	14	—	2,343	1,171	50
Ruots. luettelot à 5 p.	59	2	95	10	—	50	—	—	—	69	3	45
» » à 10 p.	259	25	90	60	6	—	20	2	—	339	33	90
» » à 15 p.	16	2	40	—	—	—	—	—	—	16	2	40
» » à 25 p.	75	18	75	—	—	—	—	—	—	75	18	75
» » à 60 p.	98	58	80	—	—	—	—	—	—	98	58	80
Suom. luettelot à 5 p.	252	12	60	60	3	—	—	—	—	312	15	60
» » à 10 p.	—	—	—	35	3	50	9	—	90	44	4	40
» » à 25 p.	169	42	25	33	8	25	—	—	—	202	50	50
Sekal. tuloja	—	349	45	—	57	05	—	9	70	—	416	20
Yhteensä	—	6,379	95	—	1,006	60	—	171	95	—	7,558	50

Vuonna 1903 olivat tulot pääkirjaston lainausliikkeestä Smk 6,787: 15, Sörnäisten haaraosastossa Smk 970: 20, Töölön haaraosastossa Smk 135: 90, yhteensä Smk 7,893: 25.

Lukusaleja päälaitoksessa on vuonna 1904 pidetty yleisön käytettävänä auki joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuksena, jouluaattona ja joulupäivänä; kuitenkin olivat molemmat lukusalit yläkerrassa suljettuna kesäkuun 1:stä 15 p:ään silloin toimitettavan kirjavarain tarkastuksen johdosta. Kuten edellisinä vuosina on alakerran lukusaleja pidetty avoinna k:lo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntaisin ja pyhäpäivinä sekä pyhäaattoina k:lo 8:aan i. p.), yläkerran saleja taas k:lo 5—9 i. p. (sunnuntaisin ja pyhäpäivinä sekä pyhäaattoina k:lo 4—8 i. p.; kesäkuun 16 p:stä elokuun 31 p:ään k:lo 6—9 i. p., sunnuntaisin k:lo 5—8). Sanomalehtisalissa on vuoden kuluessa 21 ruotsalaista ja 23 suomalaista sanomalehteä, kumpiakin 41 ja 37 eli yhteensä 78 kappaletta ollut yleisön käytettävänä; muissa lukusaleissa 58 ruotsalaista ja 41 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, niitä 78 ja 74 kappaletta, 2 saksalaista, 1 englantilainen ja 1 norjalainen kuvallinen

Lukusalien
aukipitäminen.

sanomalehti (1 kpl. kutakin) sekä 5 aikakauskirjaa, joissa on sekaisin suomalaista ja ruotsalaista tekstiä (samoin 1 kpl. kutakin). Yhden kappaaleen Hufvudstadsbladet-lehteä on sen julkaisija antanut lukusaliin ilmaiseksi. Lukusaleissa käyntien luku on vuonna 1904 ollut noin 203,705, josta alakerran huoneistojen osalle tulee noin 99,500 ja yläkerran osalle 104,205 käyntiä. Vastaavat luvut vuodelta 1903 ovat: noin 210,922 käyntiä, joista noin 86,990 alakerran ja 123,932 yläkerran lukusaleissa. Taulu lukusaleissa käynneistä on tämän kertomuksen mukana.

Sanomalehtisalia on vuoden kuluessa koristettu taiteilija Juho Risasen Valtuuston tilauksesta tekemällä suuremmalla fresco-seinämaalauksella, joka esittää päivätyöstään kotiinpalaavia maamiehiä.

Sörnäisten haaraosaston lukusali on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä paitsi pitkänäperjantaina, pääsiäispäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, k:lo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä k:lo 8:aan i. p.). Siellä on ollut esillepantuna yhteensä 33 sanomalehteä, joista 15 ruotsalaista yhteensä 23 kappaletta ja 18 suomalaista yhteensä 25 kappaletta. Sen ohessa on 49 kuvalehteä, aikakauskirjaa ja lastenlehteä ollut käytettävänä kirjastohuoneessa, niistä 22 ruotsalaista, 26 suomalaista ja 1, jossa on sekaisin ruotsalaista ja suomalaista tekstiä, 26, 33 ja 1 kappale.

Juhlasalia ovat kertomusvuoden kuluessa seuraavat yhdistykset ja yhdyskunnat saaneet maksutta käytettäväkseen, nimittäin: Lasten pyhäkoulu, (1 ruotsalainen ja 2 suomalaista osastoa), Lasten raittiusliitto „Toivon Liitto“, raittiusyhdistykset Balder (kesäkuukausina), Liitto, Toimela (syyslukukaudella) ja Walo, Hermanninkaupungin nuorisoseuran laulukunta, Naisasiالیitto Unioonin Sörnäisten ompeluyhdistys sekä voimistelu- ja urheiluseura Ponnistus (kevätlukukaudella). Sitä paitsi ovat muutamat Sörnäisten työväen sairas- ja hautausapurenkaat siinä pitäneet kokouksiansa. Kansanomaisia esitelmiä on vuoden kuluessa toimeenpannut Kansanopistoseura. Syyslukukaudella taas on juhlasali viisi iltaa viikossa ollut ylempäin työväen opetuskurssien käytettävänä. Kaikkina arkipäivinä on sali maksutta ollut luovutettuna Sörnäisten kansanlastentarhalle k:lo 2:een i. p. Sunnuntai-iltoina ovat iltamia ja juhlatilaisuuksia, sisäänpääsymaksusta tai maksutta, toimeenpanneet useimmat edellä luetellut yhdistykset sekä lisäksi Sörnäisten „Arbetets Vänner“-yhdistys, Lastentarha, Tilkittäjäinammattiyhdistys, Evankelisluterilainen nuorisoseura, Hermanninkaupungin nuorisoseura, N. M. K. Y. ja raittiusyhdistys Koitto.

Paitsi mainittuihin tarkoituksiin on suuri sali kesäaikana luovutettu maksuttoman rokotuksen toimittamista varten.

Töölön haaraosastossa ja Tehtaankadulla N:o 36 olevassa haaraosastossa ovat lukuhuoneistot olleet yleisön käytettävänä kaikkina päivinä paitsi juhannusaattona ja -päivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, sanomalehtihuoneet k:lo 10—2 sekä 4—9, aikakauskirjahuoneet k:lo 5—7 i. p.; kesäk.—elok. on Töölön haaraosastossa sanomalehtihuonetta kuitenkin pidetty avoimna ainoastaan samoina päivinä kuin kirjastoa, s. o. keskiviikkosin ja lauantaisin. Töölön haaraosastossa on sanomalehtihuoneissa ollut 6 ruotsalaista ja 6 suomalaista sanomalehteä yhteensä 16 kappaletta (8 ruots., 8 suom.) ollut esillepantuna, aikakauskirjahuoneessa taas 8 ruotsalaista ja 9 suomalaista lastenlehteä ja aikakauskirjaa, 1 kappale kutakin. Haaraosastossa Tehtaankadulla N:o 36 ovat vastaavat luvut: 8 ruotsalaista ja 8 suomalaista sanomalehteä, yhteensä 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.); 12 ruotsalaista ja 12 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, 1 kappale kutakin.

Laitoksen *Hallitukseen* ovat vuonna 1904 kuuluneet Tohtori Richard Sievers, puheenjohtajana, Professori Fredr. Elfving ja Dosentti Julio Reuter (vakinaisia jäseniä) sekä Hovineuvos W. Westzynthius, Rehtori Albin Lönnbeck ja Dosentti Kustavi Grotenfelt (varajäseninä).

Laitoksen
Hallitus.

Laitoksen *henkilökunnassa* on vuoden kuluessa sattunut ainoastaan *Henkilökunta.* se muutos että Tehtaankadun N:o 36 haaraosaston johtajaksi yliopp. Karl Kellbergin perästä, joka marraskuun 1 p:nä erosi toimestaan, valitiin herra F. L. Rosenberg.“